

Handläggare: Yvonne Ekman Mohajerpour
Telefon: 08-508 25157

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd

Samråd om ny översiktsplan för Stockholm – remiss från stadsbyggnadskontoret

Förslag till beslut

1. Skärholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens förslag till remissyttrande.
2. Remissyttrandet översändes till Stockholms stadsbyggnadskontor, Registraturen, Box 8314, 104 20 Stockholm.
3. Omedelbar justering

Jan Johansson
Stadsdelsdirektör

Rune Ney
Teknisk chef

Sammanfattning

I samrådsunderlaget redovisas de viktigaste förutsättningarna för översiktsplanen och förslag till planeringsinriktningar. Stadens uttalade ambition är att främja en ökad befolkning och fortsatt tillväxt inom näringslivet och i andra verksamheter. Genomförandefrågan har stor betydelse för hur en strategiskt långsiktig planering för ett hållbart Stockholm ska utformas. Det vore önskvärt om genomförandefrågan utreds vidare i det fortsatta arbetet med den nya översiktsplanen för att förtydliga var bostäder och arbetsplatser ska uppföras och lokaliseras, samt att planen förmedlar vilka områden som inte är gynnsamma för framtida exploatering och där värden som natur och rekreation istället har en viktig funktion. Detta för att byggherrar, exploatörer och såväl privata som stadens planerare ska ha tydliga riktlinjer på sikt.

Förvaltningen anser vidare att den nya översiktsplanen pekar ut gröna tyngdpunkter och gröna samband som säkras i framtiden och skyddas från exploatering.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts av enheten stadsmiljö i samarbete med lokalplanerarna inom socialtjänstförvaltningen. De lokala handikapp- och pensionärsråden har delgetts samrådsunderlaget och haft möjlighet att lämna synpunkter. Under hösten har ett antal samrådsaktiviteter genomförts där allmänheten har informerats om förslaget till den nya översiktsplanen med möjlighet att lämna synpunkter.

Remiss- och samrådstiden sträcker sig fram till den 12 januari 2009. Stadsdelsnämnden har fått en förlängning av remisstiden fram till slutet av januari varför stadsdelsnämndens beslut omedelbart måste justeras.

Bakgrund

Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 23 oktober 2008 att genomföra samråd om ny översiktsplan för Stockholm. Översiktsplanen är enligt plan- och bygglagen kommunens instrument för en långsiktigt lämplig mark- och vattenanvändning respektive bevarande och utveckling av bebyggelsen. Samrådet pågår mellan den 10 november 2008 och den 12 januari 2009. Under samrådet lämnas synpunkter för att förbättra underlaget enligt reglerna i 4 kapitlet plan- och bygglagen. Samrådet omfattar även miljökonsekvens-beskrivningen enligt 6 kapitlet miljöbalken. Information om aktiviteter under samrådet finns på www.stockholm.se/oversiktsplan. Där finns även samrådsunderlaget tillgängligt digitalt inkl de handlingar som enligt bilageföreteckning ej bifogas ärendet. Under våren 2009 väntas stadsbyggnadsnämnden ta ställning till om förslaget till översiktsplan kan ställas ut. Behandling i kommunfullmäktige bedöms ske vårvintern 2010.

Samrådsunderlaget i korthet

Ökad tillväxt och planering

Stadens ambition är att befolkningen ska öka och att näringslivet fortsatt ska ha god växtkraft. Enligt befolkningsprognoserna kommer staden år 2030 ha cirka en miljon invånare. De flesta bedömare tror på en fortsatt stark tillväxt i Stockholm-Mälarenregionen och stadens bedömning är att regionens centrala delar kommer öka sin attraktivitet för boende och företag. För hela Stockholms län beräknas befolkningen öka med mellan 320 000 och 530 000 personer mellan åren 2005 och 2030.

Globaliseringen ställer krav

Hittills har Stockholm-Mälarenregionen kunna möta globaliseringens utmaningar. Den internationella konkurrensen dock bedöms hårdna inom kunskapsintensiva branscher bl a informations-, finans- och miljöteknik. Staden har en viktig uppgift att främja ett gott näringslivsklimat så att företagens ges förutsättningar att möta den hårdnande konkurrensen och så att regionen blir intressant för nya lokaliseringar. Det viktigaste bedöms vara att tillgodose näringslivet med högutbildad arbetskraft och goda kommunikationer. Att kunna erbjuda attraktiva stadsmiljöer, tillgång till goda bostäder, kultur- och nöjen med mera är också viktigt ur konkurrenssynpunkt.

Stadens attraktionskraft

Det mellankommunala samarbetet kommer att få en allt större betydelse för Stockholms konkurrenskraft. Stockholm måste tillsammans med övriga kommuner i Stockholm-Mälarenregionen arbeta för att stärka konkurrensfördelarna gentemot andra regioner i Europa och världen. Den gemensamma marknadsföringen under parollen ”Stockholm – The Capital of Scandinavia” är ett exempel på detta.

Fokus på miljön

De globala miljö- och klimatförändringarna är en av vår tids stora utmaning och frågorna har alltmer hamnat i fokus. Stadens mål är att bli fossilbränslefritt till år 2050. Det kräver betydande ansträngningar och förutsätter en fortsatt miljöteknikutveckling inom transportsektorn. Att öka tillgängligheten och samtidigt minska trafiksektorns miljöpåverkan är en av de stora utmaningarna för framtiden. Regionala prognoser pekar mot en fördubbling av vägtrafiken fram till år 2030.

Bryta sociala barriärer

Stockholm beskrivs som en socialt delad stad, både geografiskt och ekonomiskt. Stadens slutsats är att det är nödvändigt med ett långsiktigt och samlat utvecklingsarbete där fokus inte bara ligger på de enskilda stadsdelarnas utveckling utan till hur de olika stadsdelarna förhåller sig till varandra. Översiktsplanen ska stödja och utvecklingen mot en socialt och fysiskt sammanhållen stad där alla stadsdelar är attraktiva.

Översiktsplanen inriktning och vision

I juni 2007 fattade kommunfullmäktige beslut om ”Vision 2030 – Ett Stockholm i världsklass”. Visionen är att staden ska vara mångsidig, upplevelserik, innovativ och växande samt att Stockholm ska vara en stad för medborgarna. Staden ska utvecklas till det självklara centrumet i norra Europa och Östersjöregionen med högteknologiskt inriktat näringsliv, forskning i världsklass, spännande kultur och upplevelser och en attraktiv stadsmiljö med god närhet till vatten och grönområden. Visionen ligger väl i linje med samrådsförslaget till en ny regional utvecklingsplan, RUFSS 2010, där Stockholm beskrivs som den mest attraktiva storstadsregionen i Europa.

Fokusområden och planeringsinriktningar

Översiktsplaneringen inriktas på nio fokusområden där framtida behov och utmaningar definieras. Fokusområdena handlar om framtida behov av bland annat bostäder, parker och arbetsplatser. Planeringsinriktningarna ska vara vägledande för den efterföljande planeringen och vara utgångspunkter för samarbetet med andra aktörer och i dialog med medborgare. De nio fokusområdena i samrådsunderlaget är:

- Stockholm som staden på vattnet – med planeringsinriktning att skapa attraktiva stråk och förbättra möjligheterna till rekreation vid staden kajer och stränder, att säkerställa en god vattenkvalitet i sjöar och vattendrag samt att säkra stadens hamnfunktioner.
- Ett starkt och brett näringsliv och utbildningssystem – med planeringsinriktning att skapa goda förutsättningar för kunskaps- och tjänsteintensiva verksamheter genom att ha beredskap för ökat behov av lokaler. Staden ska även säkerställa ett brett utbud av arbetsplatser och ha en fysisk planering som ser till kommande exploateringsbehov, inte minst för innovativa miljöer i samverkan med högskolor och universitet.
- En socialt sammanhållen och levande stad – med planeringsinriktning att skapa trygga och mångsidiga mötesplatser och stråk, att satsa på befintliga folktäta områden med lokala centrum och mötesplatser. Staden ska öka förutsättningarna för samordnad planering för stadsutveckling och samhällsservicebehov samt stärka det sociala perspektivet i planeringen.
- Idrott, rekreation och attraktiva grönområden – med planeringsinriktning att stadens parker och grönområden ska vara tillgängliga och med goda kvaliteter. Den ekologiska infrastrukturen med kvaliteter och samband ska värnas och känsliga områden ska skyddas. Det handlar även om att barns och ungdomars miljöer särskilt

uppmärksammas i planeringen och att det finns ett rikt utbud av idrottsytor och anläggningar.

- Ett modernt transportsystem och hållbart resande – med planeringsinriktning att planera och effektivt genomföra Stockholmsförhandlingen och samordning med utveckling i utpekade regionala kärnor. Staden ska verka för långsiktiga satsningar på kollektivtrafik, framförallt spårtrafik, stödja samordning av stadsutveckling och kommunikationsplanering samt ge cykelresor och båtresor större utrymme i planeringen.
- Bostadsförsörjning i en växande stad – med planeringsinriktning att långsiktigt planera för ett jämnt och kontinuerligt bostadsbyggande, med fler aktörer på bostadsmarknaden. I staden ska finnas bostäder med olika upplåtelseformer och bostadstyper och för målgrupper med skilda ekonomier.
- Nya energilösningar och tekniska försörjningssystem – med planeringsinriktning att värna områden för utveckling och beredskap för stadens tekniska system, samarbete för nya lösningar för hållbar energiförsörjning baserad på biobränsle, planering för effektiva bostäder samt att värna om viktiga terminalområden.
- En mångsidig stad för kultur och upplevelser – med planeringsinriktning att bevara och utveckla stadens karaktäristiska värden och kvaliteter. Evenemang i Stockholms turiststråk, anläggningar och arenor ska säkerställas genom fler tillfälliga ytor för tillfälliga evenemang.
- Miljö och hälsa i en tät stad – med planeringsinriktning att skapa miljö och hälsa i en tät storstad handlar om att bygga och säkerställa boendemiljöer med goda ljudförhållanden och förbättrad luftkvalitet genom planering för minimerad bilanvändning. Den fysiska planeringen ska anpassas till framtida klimatförändringar och stadsutvecklingsområden ska ha miljöprofil under hela processen.

Strategier för hållbar tillväxt

Det behövs en strategi för stadsbyggandet som stödjer en långsiktig hållbar tillväxt. De fyra förslagen ska ses som en samlad stadsbyggnadsstrategi där de olika delarna samverkar och stödjer varandra. Stadsbyggnadsstrategierna i samrådsunderlaget är:

- Utveckla en levande stadsmiljö i hela Stockholm genom att verka för en blandad stad i alla delar av staden, att förvalta stadens kvaliteter samtidigt som den utvecklas, att stärka det lokala utvecklingsarbetet genom långsiktig planering samt att skapa attraktiva offentliga miljöer i hela staden.
Hela staden ska utvecklas och planeringen av olika funktioner inom geografiska områden behöver samordnas. Stadens olika områden har olika karaktärer och kvaliteter som ska beaktas. Gator, torg och parker är viktiga platser med möjligheter till möten och måste därför vara säkra och trygga.
- Förstärk strategiska samband i staden och regionen genom att förbättra tillgängligheten till den centrala staden, att planera för nya kommunikationsstråk i södra och västra Stockholm, att utveckla fler sammanhängande stadsmiljöer samt att säkra viktiga gröna samband och skapa attraktiva målpunkter i grönområden. Kopplingar och samband måste ses ur både ett lokalt och ett regionalt perspektiv, och då har infrastruktur stor betydelse. Kapacitetsbristerna behöver åtgärdas och tvärförbindelserna behöver byggas ut. Även bebyggelse och utvecklade grönområden kan koppla samman olika delar av staden och minska barriäreffekter.
- Satsa på attraktiva och mångsidiga tyngdpunkter genom att främja en mångfald av verksamheter, att skapa högklassiga kommunikationer, att utveckla attraktiva bostäder och intressanta stadsmiljöer samt att profilera tyngdpunkterna för kultur, upplevelser och idrott. Ett antal tyngdpunkter och stråk i stadens ytterområden förutsätter att platserna är tillgängliga från andra delar av staden och regionen och att det finns potential att utveckla arbetsplatser och möjliggöra för befintliga att växa. I tyngdpunkterna ska flera funktioner samlas, med kommersiell och offentlig service, verksamheter som kultur och idrott samt bostäder.
- Fortsätt att stärka den centrala staden genom att vidareutveckla förnyelsen av city, att prioritera viktiga lägen i innerstaden, att fullfölja satsningen på stadsutvecklingsområden samt att skapa en tät och mångsidig stad i Stockholms närförorter. Cityförnyelse handlar om att levandegöra områden som präglas av till största del arbetsplatser och att bland staden med flera funktioner. I stora omvandlingsområden i innerstaden och i hamn- och terminalområden ska det finnas utrymme för arbetsplatser och inte endast bostäder, med syfte att skapa attraktiva offentliga miljöer och bostadsmiljöer. Närförorter behöver kopplas samman med innerstaden och samtidigt ges kvaliteter i form av gröna områden.

Strategiska områden och samband

Tyngdpunkter ska kunna utvecklas till centrala målpunkter i en ny flerkärnig stadsstruktur, vilket ska ge nya förutsättningar för ett modernt och effektivt transportsystem och avlasta centrala delar. I samrådsunderlaget pekas Skärholmen särskilt ut som ett strategiskt område i ytterstaden. Skärholmen bildar tillsammans med Kungens Kurva Nordens största handelsplats med ett stort utbud av varor. I Skärholmen finns ca 8 000 befintliga bostäder och 4 800 arbetsplatser varav en stor andel inom servicesektorn. Stadens planerar för flera mindre kompletteringsprojekt i området. Skärholmens utvecklingspotential förstärks av Förbifart Stockholm som ansluter direkt till området. En framtida Spårväg Syd öppnar vidare möjligheter för tvärförbindelser i Söderort till området.

Stadsdelarna längs med tunnelbanans linje 13 och Skärholmsvägen (Bredäng-Sätra-Skärholmen) förväntas kunna kopplas samman tydligare än idag med ett starkt samband till kärnan Kungens Kurva-Skärholmen. En ökad efterfråga på etablering av företag och bostäder i denna del av regionen bör enligt underlaget med fördel kunna tillgodoses i detta strategiska samband.

Stadsdelsförvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen väljer i sitt remissyttrande att kommentera samrådsunderlaget utifrån ett allmänt ställningstagande vad gäller frågor som rör vision och genomförande, men framför även synpunkter och kommenterar förslaget utifrån aspekter som särskilt berör stadsdelsområdet.

Samrådsunderlaget ger i huvudsak ger en god bakgrund till de framtida utmaningar som beskrivs i Vision 2030 och som innebär att Stockholm ska bli en stad i världsklass. Enligt visionen ska staden vara mångsidig och upplevelserik samt vara ett centrum i den främsta tillväxtregionen i Europa. Stockholm ska enligt visionen också vara en tillgänglig stad utan fysiska och sociala barriärer. Ytterligare en utmaning som tas upp i underlaget är att staden ska utvecklas i hållbar riktning vilket bland annat innebär att utsläppen av växthusgaser måste minska.

Förvaltningen anser att samrådsunderlaget till stor del har ambition att utveckla staden inom flertalet områden, bl a sociala funktioner, grönstruktur, bostadsförsörjning, utvecklingen av näringslivet, skapandet av goda kommunikationer etc. Det är dock svårt att utifrån redovisat underlag förstå hur de olika stadsbyggnadsstrategierna ska kunna leda till att målen under respektive fokusområde uppfylls då målen till viss del är motstridiga. Enligt förvaltningen saknas en tydlig strategi för hur staden som helhet ska utvecklas, det gäller inte minst i genomförandefrågorna.

Genomförandefrågan har stor betydelse för hur en strategiskt långsiktig planering för ett hållbart Stockholm ska utformas. Det vore önskvärt om genomförandefrågan utreds vidare i det fortsatta arbetet med den nya översiktsplanen för att förtydliga var bostäder och arbetsplatser ska uppföras och lokaliseras, samt att planen förmedlar vilka områden som inte är gynnsamma för framtida exploatering och där värden som natur och rekreation istället har en viktig funktion. Detta för att byggherrar, exploatörer och såväl privata som stadens planerare ska ha tydliga riktlinjer på sikt.

Förvaltningen anser att en stadsbyggnadsstrategi med tyngdpunkter för att avlasta de centrala delarna i grunden är bra och att en jämnare fördelning av arbetsplatser och bostadsområden på sikt är nödvändig i en växande stad som Stockholm. Den pågående utlokaliseringen av sk servicekontor innehållande försäkringskassa och skatteverk samt andra statliga och kommunala verksamheter såsom arbetsförmedling och medborgarkontor, bl a till Skärholmen, ligger väl i linje med den strategin. Att samla olika myndigheter och funktioner under samma tak ökar tillgängligheten för medborgarna och minskar risken för att frågor ska hamna mellan stolarna. Det är dock viktigt att även mindre centrum som servar bostadsområden utanför tyngdpunkternas direkta närhet ges förutsättningar att överleva. Förvaltningen vill därför lyfta de risker som finns i att lokalisera stadens egna verksamheter och offentlig service endast till tyngdpunkterna, då detta kan ha negativa effekter för andra verksamheter och mindre servicecentrums attraktivitet. I slutändan innebär det sämre service till medborgarna. En tydlig beskrivning av vilka kriterier eller bedömningar som ligger bakom utpekandet av tyngdpunkter och strategiska samband efterfrågas av förvaltningen.

I det fortsatta arbetet bör innebörden i samspelet mellan tyngdpunkter och de strategiska sambanden förtydligas, anser förvaltningen. Sambanden enligt kartan uppfattas till viss del vara sporadiskt utpekade och det är svårt att tyda om de är befintliga eller önskade. Förvaltningen undrar även varför inget samband pekats ut mellan Älvsjö, Fruängen och Skärholmen trots att en förlängning av Spårväg Syd planeras. I sammanhanget vill förvaltningen även framföra att det är viktigt att utpekade samband som även utgör framtida kollektivtrafikstråk inte endast planeras som transportsträckor och stationer mellan olika tyngdpunkter, utan även som fungerande sociala platser som knyter samman staden

Stadsdelarna Bredäng-Sätra-Skärholmen längs med tunnelbanelinje 13 och Skärholmsvägen har utpekats som ett strategiskt samband. Önskemålen och förhoppningarna om att ett tydligt utpekande av regionen som företagsvänlig ska bidra till ökad nyetablering av företag är stora. För att utveckla en levande stadsmiljö krävs att byggande av bostäder, tillkomsten av offentlig och kommersiell service går hand i hand med etablering och tillkomsten av nya arbetsplatser.

I samrådsunderlaget presenteras väg- och spårsatsningar som överensstämmer med Stockholmsöverenskommelsen. Förvaltningen kan konstatera att det råder en konflikt mellan planerna på en utbyggnad av trafiklederna och målet att Stockholm ska vara fossilbränslefritt fram till år 2050. Utifrån den utgångspunkten anser förvaltningen det vara angeläget att trafikleder såsom Förbifart Stockholm och Östlig förbindelse även möjliggörs för kollektivtrafik. I övrigt ser förvaltningen positivt på föreslagna satsningar på spårvägar i framförallt ytterstaden där tvärförbindelserna idag är undermåliga.

Förvaltningen anser det vara viktigt att segregationen mellan olika stadsdelsområden minskar, vilket är av stor betydelse om man ska kunna erhålla en hållbar utveckling. Därför stödjer förvaltningen samrådsunderlagets förslag att öka den sociala sammanhållningen i staden, men vill samtidigt framhålla att detta inte erhålls enbart genom att bygga ihop stadsdelar. Det är dock viktigt att möjliggöra för olika mötesplatser i staden. I detta sammanhang efterlyses också fler platser i staden som kan användas för tillfälliga evenemang.

Stockholm är en grön storstad med ett rikt växt- och djurliv och tillgången till attraktiva natur- och grönområden inte minst inom Skärholmens stadsdelsnämndsområde bidrar starkt till områdets attraktionskraft och höga trivsselfaktor.

Förvaltningen vill framhålla den stora betydelsen av att förtydliga en samlad stadsbyggnadsstrategi i det fortsatta arbetet för att förhindra en planering som i större utsträckning än idag tar gröna områden och parker i anspråk. Den långsiktiga fysiska planeringen bör därför väl väga vilka stråk och ytor med gröna värden som ska bebyggas på sikt, och vilka som ska skyddas. Detta för att säkra vilka grön- och naturområden som faktiskt ska bevaras som grönområde i en allt mer tätbebyggd stad. Förvaltningen önskar därför att den nya översiktsplanen pekar ut gröna tyngdpunkter och gröna samband som säkras i framtiden och skyddas från exploatering. En sådan strategi förtydligar även vilka områden i centrala staden och ytterstaden som kan förtätas. Förvaltningen vill också påpeka att det finns ett värde i att ha ett grönområde i nära anslutning till sin bostad även om den inte kan ”användas” till något specifikt.

Förvaltningen är övertygad om nödvändigheten av en tydlig områdesplanering som kan möjliggöra att nödvändiga behov tillgodoses av exempelvis grönytor, lekplatser och samhällsservice som förskolor. I underlaget framgår att det funnits en kritik mot att staden inte tillräckligt snabbt byggt ut den kommunala servicen i de stora stadsutvecklingsområdena. Förvaltningens förhoppning är att den kommande översiktsplanen ska fungera som ett tydligt stöd vid framtagande av detaljplaner och vid bygglovsgivning.

Stadsdelsnämnden föreslås besluta att godkänna förvaltningen remissyttrande.

Bilagor

1. Stockholms översiktsplan – samrådsunderlag, oktober 2008

Bilagor: Kartbilaga, miljökonsekvensbeskrivning, redovisning av riksintressen och redovisning av miljö- och riskfaktorer finns på www.stockholm.se/oversiktsplan